

**ब्रह्मन्** (von ब्रह्मन्) adj. *brahmisch*: अथवा TAITT. ÂR. 1, 27, 7. als Beiw. Vishṇu's wohl so v. a. im Besitz des Heiligen seiend MBh. 13, 7020.

**ब्रह्मिष्ठ** (superl. zu 2. ब्रह्मन् m. 1) ein Brahman in höchster Potenz, von Brhaspati TS. 2, 6, 8, 7. 9, 3. Bhâg. P. 4, 1, 35. von gelehrten und frommen Brahmanen und auch Fürsten Çat. Br. 11, 6, 3, 1. 2. 14, 6, 1, 2. Kâṭh. Çr. 2, 1, 18. PRAÇNOP. 3, 2. MBh. 2, 1239. RAGH. 18, 27. Bhâg. P. 4, 3, 3. 9, 3, 1. f. आ Beiw. der Durgâ Devī-P. 43 im ÇKDr. — 2) N. pr. eines Fürsten RAGH. 18, 27. — Vgl. ब्रह्मीयम्.

**ब्रह्मो** f. — adj. im Wortspiel mit यक्षी aus ब्रह्मन् gebildet, etwa so v. a. heilig: अग्निं ब्रह्मीरनुषत यक्षीर्कृतस्य मातरः RV. 9, 33, 5. — 2) ein best. Fisch TRIK. 1, 2, 20. MRD. m. 19 (wo ब्रह्मी zu lesen ist, wie die Folge zeigt). — 3) ein best. Gemüse (शाकप्रभेद) und Clerodendrum Siphonanthus R. Br. MRD. — Vgl. ब्रह्म<sup>०</sup> und ब्राह्मी unter ब्राह्म.

**ब्रह्मीयम्** compar. zu 2. ब्रह्मन् TS. 2, 3, 8, 3. — Vgl. ब्रह्मिष्ठ.

**ब्रह्मेष्ट** (1. ब्रह्मन् + इष्ट) adj. unter Andacht entzündet AV. 13, 1, 49.

**ब्रह्मेशय** (ब्रह्मे loc. = ब्रह्मणि + शय) adj. im Brahman ruhend.

Kārttikeya MBh. 3, 14638. Vishṇu 12, 12864 (S. 318, Z. 7 v. u.).

**ब्रह्मेश्वरतीर्थ** (1. ब्रह्मन् - ई<sup>०</sup> + तीर्थ<sup>०</sup>) n. N. pr. eines Tirtha Verz. d. Oxf. H. 66, b, 24.

**ब्रह्मोक्तता** s. u. उक्त.

**ब्रह्मोडम्बर** s. ब्रह्मोडम्बर.

**ब्रह्मोत्तर** (ब्रह्मन् + उत्तर) 1) adj. hauptsächlich über Brahman handelnd: n. oder षष्ठपुट Titel eines Abschnitts im Skandapurāṇa Verz. d. Oxf. H. 84, b, 23. No. 119. Vgl. बहुब्रह्मोत्तरषष्ठपुट. — 2) m. N. pr. eines übermenschlichen Wesens LALIT. ed. Calc. 49, 5. m. pl. N. pr. eines Volkes (zum größten Theil aus Brahmanen bestehend) MĀRK. P. 37, 43.

**ब्रह्मोदतीर्थ** (ब्रह्मन् - उद + तीर्थ) n. N. pr. eines Tirtha Verz. d. Oxf. H. 66, a, 4.

**ब्रह्मोडम्बर** (ब्रह्मन् + उड<sup>०</sup>) N. pr. eines Wallfahrtsortes MBh. 3, 6041. ब्रह्मोडम्बर ed. Calc.

**ब्रह्मोद्य** (1. ब्रह्मन् + 1. उद्य) Vop. 26, 24. n. Wettstreit in Kenntniss heiliger Dinge, theologisches Räthelspiel AIT. Br. 5, 25. Çat. Br. 4, 6, 9, 20. 11, 4, 2. 3, 2, 1. 6, 2, 5. 13, 2, 9. 5, 2, 11. 14, 6, 9, 1. Kâṭh. Çr. 12, 4, 20. Âçv. Çr. 10, 8. KAUC. 38. Auch adj. Vop. ब्रह्मोद्याश्च कथा: कुर्यात् eine Unterhaltung über theologische Sachen M. 3, 231. — Vgl. ब्रह्मवद्य.

**ब्रह्मोपनिषद्** (ब्रह्मन् + उप<sup>०</sup>) f. eine Geheimlehre über das Brahman KĀND. Up. 3, 11, 3. viell. eine Geheimlehre der Brahmanen: स राजा राजधर्मश्च ब्रह्मोपनिषद् तथा । अवाप्तवान् MBh. 13, 940. Titel zweier bestimmter Upanishad Verz. d. Oxf. H. 93, a, 44. 394, b, 15. fg. Ind. St. 1, 302. 470. Verz. d. B. H. No. 356.

**ब्रह्मोदन्** (2. ब्रह्मन् + ओ<sup>०</sup>) m. Reismus, welches für Brahmanen, namentlich für fungierende Priester, gekocht wird: ब्रह्मोदन् विश्वजितं पचामि AV. 4, 33, 7. 11, 4, 1. 3. 20. 28. fg. TBh. 1, 1, 9, 1. 3, 9, 28, 1. 8, 2, 1. TS. 3, 4, 8, 7. यदाद्यमुच्छिष्येत तस्मिन्ब्रह्मोदन् पचतं ब्राह्मणाश्चवारः प्राप्नोयुः 5, 7, 2, 4. 6, 5, 8, 1. Çat. Br. 13, 1, 1. 4. 3. 6, 6, 4, 2, 5. Kâṭh. Çr. 20, 1, 1. 8, 29. Âçv. Çr. 1, 1. GRHJ. 1, 22, 12. KAUC. 68. — Vgl. ब्राह्मोदनिक.

**ब्राधायन** s. ब्राधायन्य.

**ब्राधायन्य** m. patron. von ब्रध gaṇa कुञ्जादि zu P. 4, 1, 98. Vop. 7, 13. f. ब्राधायनी, pl. ब्राधायना: P. 5, 3, 113. Sch. Vop.

**ब्राह्म** (von ब्रह्मन्) 1) adj. f. ई P. 6, 4, 171. heilig, göttlich; auf das oder den Brahman oder die Brahmanen bezüglich, dazu gehörig u. s. w.: तस्मै ब्रह्मं च ब्राह्मश्च चतुः प्राणं प्रज्ञां देवः AV. 10, 2, 29. त्वं ब्राह्मं जनयतो देवा अग्ने तदेब्रुवन् VS. 31, 21. ब्राह्मः प्रजापतिः Çat. Br. 13, 6, 2, 8. 14, 7, 2, 5. KAUC. 79. दधि च मधु च ब्राह्मो मधुपर्कः 92. दुर्वसति MBh. 13, 2178. स्थिति Bhâg. 2, 72. संबन्ध M. 2, 40. 3, 157. जन्मन् 2, 150. संस्कार 7, 2. निधि 82. तेजस् 4, 186. 11, 121. R. 1, 56, 16. तपस् 34, 38. लक्ष्मी 43. Bhâg. P. 9, 13, 40. अक्षरात्र AK. 1, 1, 2, 21. H. 160. HALÂJ. 1, 115. M. 1, 68. 72. 73. SŪRJAS. 1, 20. 14, 1. 21. मुहूर्त (रात्रेश्च पश्चिमे यामे मुहूर्तो ब्राह्म उच्यते PITĀMAHA im ÇKDr. u. ब्राह्ममुहूर्त) M. 4, 92. JĀGĒ. 1, 115. RAGH. 3, 36. Z. d. d. m. G. 6, 93. कल्प Bhâg. P. 3, 11, 34. Verz. d. Oxf. H. 21, b, N. 2. गायत्री RV. PRĀT. 17, 7. Ind. St. 8, 230. fg. 279. वृत्त (vgl. ब्रह्मवृत्त) 3, 397, 6 v. u. तनु M. 2, 28. MĀRK. P. 109, 71. मन्त्र MBh. 3, 490. वेद 7, 988. सरस्वती 12, 6944. वाच् Ind. St. 1, 119. उपनिषद् KENOP. 32. पुराण VP. 284. Verz. d. Oxf. H. 8, a, 1. 30, a, 24. MĀRK. P. S. 659. Çl. 1. Ind. St. 1, 18. 38. संहिता Verz. d. B. H. No. 448. कारिका: 34 (14, 1). सिद्धांत WEBER, GJOT. 8. आशा MBh. 2, 889. अस्त्र R. 1, 36, 16. RAGH. 12, 97. Ind. St. 1, 21. अप्सरम् MBh. 13, 2204. सरस् RAGH. 13, 60. लिपि LALIT. ed. Calc. 143, 17. तीर्थ ein best. Theil der Hand AK. 2, 7, 50. H. 840. M. 2, 58. fg. JĀGĒ. 1, 18. अलंकृत्य कन्यामुदकपूर्वा दद्यादेश ब्राह्मो विवाहः Âçv. GRHJ. 1, 6, 1. M. 3, 21. 27. 39. 9, 196. JĀGĒ. 1, 58. मत den Brahmanen günstig MBh. 13, 2168. बल des Brahmanen Macht R. GORR. 1, 37, 3. 4. अतमाला aus Brahmanen bestehend Verz. d. Oxf. H. 120, a, 21. — 2) m. N. pr. eines Mannes Verz. d. Oxf. H. 187, b, 35. patron. Nārada's GĀTĀDH. im ÇKDr. Kavi's MBh. 13, 4143. ज्ञानस्य ब्राह्मस्य साम Ind. St. 3, 216, b. — 3) f. ई a) Brahman's Energie, eine der 8 göttlichen Mütter AK. 1, 1, 2, 31. H. 201. an. 2, 329. fg. MED. m. 20. MIT. 142, 9. Verz. d. Oxf. H. 81, a, 41. 184, a, 4. pl. in Skanda's Gefolge MBh. 9, 2655. — b) Rede, die Göttin der Rede, Sarasvatī (Brahman's Gattin) AK. 1, 1, 2, 1. TRIK. 1, 1, 27. H. 241. H. an. MED. HALÂJ. 1, 8. Verz. d. Oxf. H. 103, a, 35. संस्कारोपागतं ब्राह्मं नानाशास्त्रोपवृत्तिताम् । जनमेजयस्य यो राज्ञो वैशंपायन उक्तवान् || Rede, Erzählung MBh. 1, 19. Nach ÇABDĀRTHAK. bei WILS. auch die Frau eines Brahmanen. — c) Bein. der Durgâ Devī-P. 43 im ÇKDr. — d) das Sternbild Rohiṇī H. 109. — e) heilige —, fromme Weise: ब्राह्म्या nach heiligen Brauche R. ed. Bomb. 6, 113, 112. — e) eine nach der Brahman-Weise (ब्राह्मेण विवाहेन) verheirathete Frau: पुत्र M. 3, 37. — f) Fischweibchen ÇABDĀRTHAK. bei WILS. — g) eine Ameisenart WILSON nach ders. Aut. — h) N. verschiedener Pflanzen, = सोमवल्ली oder सोमवल्ली AK. 2, 4, 5, 2. TRIK. 3, 3, 198. H. an. MED. eine best. Gemüsepflanze (शाकप्रभेद) H. an. Clerodendrum Siphonanthus R. Br. H. an. (wo फञ्जिका st. कञ्जिका zu lesen ist). RATNAM. 37; vgl. ब्रह्मी. Nach RĀGĀN. im ÇKDr. auch = वाराही-कन्द und हिलमोचिका. — VARĀH. BRH. S. 48, 41. रस SUCR. 1, 369, 4. 374, 10. 2, 34, 16. 73, 16. 161, 4. 297, 14. ÇĀRṆG. SĀH. 2, 1, 17. — i) eine Art Messing H. 1048. — k) N. pr. eines Flusses ÇATR. 1, 53. fg. — 4) n. das Studium der heiligen Schrift Bhâg. P. 3, 12, 42.

**ब्राह्मक** (wie eben) संज्ञायाम् gaṇa कुलालादि zu P. 4, 3, 118.